

Beroepscode van de NVO

03 Inhoudsopgave

04 Voorwoord

9 De beroepscode in Artikelen

9 NVO beroepscode *Artikel 1-4*

12 Positie cliënt en wettelijke vertegenwoordigers *Artikel 5-8*

14 Algemene beginselen van de beroepsuitoefening *Artikel 9-14*

20 Het aangaan van een professionele relatie *Artikel 15-23*

24 Gedragsregels gedurende de professionele relatie *Artikel 24-28*

25 Interdisciplinaire samenwerking en assistentie *Artikel 29-30*

26 Dossier *Artikel 31-36*

30 Rapportage *Artikel 37-41*

33 Verstrekken van gegevens in verband met wetenschappelijk onderzoek, onderwijs, supervisie en intervisie *Artikel 42-44*

34 College van toezicht en college van beroep *Artikel 45-46*

35 Bijlage

35 Ouderschap, gezag en (echt)scheiding

VOORWOORD

De vorige versie van de NVO-beroepscode stamt uit 2008. Sindsdien is er veel veranderd. Zoals wetgeving over (passend) onderwijs, jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en langdurige zorg. Ook zijn er nieuwe beroepsethische vragen rondom vluchtelingenkinderen, complexe echtscheidingen, radicalisering en de omgang met digitale communicatie. Al deze ontwikkelingen zijn aanleiding voor een herziening van de NVO-beroepscode.¹

Al is er veel veranderd, de herziene NVO-beroepscode bouwt voort op de vorige versie. Opbouw en karakter sluiten goed aan bij de nieuwe ontwikkelingen en zijn daarom hetzelfde gebleven.

Beroepscode en NVO-visie

De NVO staat voor kwaliteit van haar leden en wil de vakbekwaamheid van pedagogen borgen. Vertrekpunt hierbij is de pedagogische identiteit van de beroepsgroep. NVO-leden staan voor het veilig opgroeien en een optimale ontwikkeling van kinderen en jongeren, en doelmatige zorg als extra ondersteuning nodig is. Precies hetzelfde geldt voor (jong)volwassenen in een afhankelijkheidsrelatie. Veel pedagogen werken immers, direct of indirect, met deze groep cliënten.

Voor pedagogen is de pedagogische relatie het aangrijpingspunt van hun handelen; zij zoeken verklaringen én oplossingen in die relatie. Pedagogen streven primair naar normalisatie van de opvoedingsrelatie, of die nu eenvoudig of heel complex is. De NVO-beroepscode is dé professionele standaard voor de leden van de NVO.

Functie NVO-beroepscode

De NVO-beroepscode geeft richting en invulling aan het begrip 'goed pedagoog'. Op grond van de beroepscode kunnen pedagogen hun handelen en beslissingen beroepsethisch bepalen en verantwoorden.

¹ Conform het door de ALV vastgestelde jaarplan 2016.

De beroepscode kan een steun zijn wanneer er eisen of voorwaarden worden gesteld die op gespannen voet staan met de kwaliteit die de pedagoog wil bieden. Als dat gebeurt kunnen pedagogen zich op de NVO-beroepscode beroepen. Zij zijn immers gebonden aan deze beroepscode en daarmee aan de normen waaraan een goed pedagoog behoort te voldoen.

Tenslotte is de NVO-beroepscode de norm waaraan het College van Toezicht - en eventueel het College van Beroep - het handelen van de pedagoog toetst, wanneer een cliënt, beroepsgenoot of andere belanghebbende een klacht tegen hem indient.

Beroepscode en professionele autonomie

De NVO-beroepscode borgt randvoorwaarden voor een goede kwaliteit van de professionele relaties tussen pedagogen en hun cliënten. Een belangrijk aspect is het voorop stellen van de belangen van de cliënt. Dit aspect staat bijvoorbeeld in bepalingen over het toestemmingsvereiste voor de hulp van de pedagoog, de informatie- en geheimhoudingsplicht van de pedagoog en de rechten van cliënten ten aanzien van het dossier en rapportages. Ook al is het de intentie van de NVO-beroepscode om de belangen van de cliënt te dienen, in uitzonderlijke situaties kan dit anders uitpakken. Vooral wanneer de belangen en rechten van jeugdige cliënten en hun gezaghebbende ouders mogelijk botsen. Precies in dit soort situaties is het de vraag hoeveel ruimte de pedagoog heeft, gelet op zijn professionele autonomie, om van de NVO-beroepscode af te wijken.

De NVO-beroepscode geeft - binnen de grenzen van de wetgeving die op het werk van pedagogen van toepassing is - ruimte voor deze professionele autonomie. In een aantal bepalingen van de beroepscode krijgt de pedagoog de mogelijkheid om, voor zover noodzakelijk, tot een andere afweging te komen. Dat gebeurt in een zogeheten 'tenzij-clausule'.

Na de algemene regel volgt de tekst: 'tenzij de pedagoog meent dat het toepassen van deze regel in strijd is met de zorg van een goed pedagoog'. Deze clausule biedt de mogelijkheid om, bij wijze van uitzondering, af te

wijken van het algemene voorschrift en anders te beslissen. Vanzelfsprekend dient dit te gebeuren op basis van een zorgvuldige afweging van alle belangen. In de afweging die de pedagoog in het kader van een 'tenzij clausule' maakt, dient het belang van de jeugdige zijn eerste overweging te vormen. Ook als de ouder of opvoeder van de jeugdige zijn cliënt is. Artikel 2, lid 2 van de NVO-beroepscode legt dit expliciet vast. Daarmee geeft de beroepscode invulling aan artikel 3 van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind dat ons allen oplegt om in ons handelen en in de besluiten die we nemen de belangen van het kind de eerste overweging te laten zijn. In het werk van pedagogen geldt deze norm niet alleen voor jeugdigen, maar evenzeer voor meerderjarige cliënten die vanwege hun beperking in een afhankelijkheidsrelatie verkeren.²

Eén beroepscode voor alle NVO-leden

Er is, net als in eerdere versies van de NVO-beroepscode, gekozen voor een beroepscode met een algemeen karakter. De beroepscode geeft algemene normen die gelden voor alle NVO leden, ongeacht hun werkveld en functie. Zouden we hiervoor allemaal specifieke voorschriften geven, dan doen we geen recht aan de variëteit en de complexiteit van professionele relaties. Van pedagogen mag worden verwacht dat zij de normen uit de NVO-beroepscode zelf vertalen naar hun eigen werkveld en hun eigen functie.

NVO-beroepscode voor pedagogen zonder cliëntrelaties

Veel bepalingen in de NVO-beroepscode richten zich op de professionele relatie tussen de pedagoog en de individuele cliënt en het cliëntstelsel.

² Het voorop stellen van de belangen van de jeugdige kan worden gezien als een kernwaarde van iedere professionele relatie die een pedagoog aangaat. In geval van cliënten met een beperking wordt deze kernwaarde bevestigd door de strekking van het 'Internationaal VN-Verdrag inzake de bescherming van de rechten van personen met een handicap' dat in ons land op 14 juli 2016 in werking is getreden.

Wat betekent dit voor pedagogen die geen professionele relaties onderhouden met individuele cliënten? Voor pedagogen die andere professionals ondersteunen in hun contacten met ouders en kinderen? Denk aan pedagogen die in het onderwijs advies en begeleiding geven aan docententeams, die collega's (werk)begeleiding of supervisie geven, die onderwijs en onderzoek verzorgen of die als beleidsmedewerker, leidinggevende of bestuurder werkzaam zijn bij een instelling of overheidsorgaan. Ook van deze pedagogen wordt verwacht dat zij zich in hun begeleidende, ondersteunende of leidinggevende taken laten leiden door de bepalingen over de relatie tussen de pedagoog en de cliënt, en door de algemene bepalingen uit de NVO-beroepscode.

Voor een beperkte groep pedagogen zal ook indirect de relatie pedagoog-client niet aan de orde zijn. Zoals een pedagoog die les geeft aan economen in opleiding of een pedagoog die als beleidsmedewerker communicatie werkt bij een gemeente. Voor deze pedagogen zijn vooral de algemene bepalingen van de NVO-beroepscode van belang, bijvoorbeeld de bepalingen over het niet schaden van het vertrouwen in de beroepsgroep.

NVO-beroepscode voor pedagogen SKJ

Voor (post)masterpedagogen die zijn geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd geldt de NVO-beroepscode ook, ongeacht of zij lid zijn van de NVO.

Belangrijkste wijzigingen

De belangrijkste verandering in deze herziene NVO-beroepscode is dat deze op onderdelen gedetailleerder is dan de versie uit 2008. Dit geldt voor de positie van beide gezaghebbende ouders, voor de afweging bij een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim, voor de omgang met de wettelijke meldrechten en voor de inhoudelijke eisen die aan rapportages worden gesteld. De NVO-beroepscode komt dus niet zozeer met nieuwe aanvullende regels, maar legt de regels die - soms ook door wetgeving - inmiddels in het werkveld als norm aanvaard worden expliciet vast. De gedetailleerdere regels over deze onderwerpen zijn opgenomen om de NVO-leden duidelijkheid te bieden over de (wettelijke) kaders waarbinnen zij

werken. Blijkens alle vragen aan de juridische helpdesk van de NVO, is hieraan bij de leden veel behoefte.

Bijlage ouderschap

Uit vragen aan de juridische helpdesk en uit klachtzaken blijkt ook dat pedagogen behoefte hebben aan meer informatie over de juridische aspecten van ouderschap, gezag en scheiding. NVO-leden willen graag meer houvast bij deze onderwerpen in hun beroepspraktijk. Daarom is er een bijlage toegevoegd, met ondermeer juridische informatie over de positie van de gezaghebbende ouder, de ouder zonder gezag en het toestemmingsvereiste voor hulp aan een kind als de gezaghebbende ouders van mening verschillen. In deze bijlage zijn diverse wettelijke bepalingen over ouderschap kort samengevat en op een rij gezet. De bijlage maakt integraal onderdeel uit van de NVO-beroepscode.

Projectgroep

De NVO-beroepscode is herzien door een projectgroep, benoemd door het bestuur van de NVO. Hierin zaten NVO-leden, de juriste van het NVO-bureau en een extern projectleider. In een voorbereidende fase zijn relevante wijzigingen in wetgeving geïnventariseerd. Ook zijn de beroepscodes van andere beroepsverenigingen geanalyseerd en recente uitspraken van beide NVO-tuchtcolleges. Tot slot zijn de belangrijkste vragen aan de juridische helpdesk van de NVO geïnventariseerd. Op basis hiervan heeft de projectgroep een concept voor de herziene NVO-beroepscode geschreven. Dit concept is voor commentaar voorgelegd aan een zogeheten expertgroep, bestaande uit NVO-leden uit de verschillende werkvelden. Ook de leden van het College van Toezicht en het College van Beroep is om een reactie gevraagd. Een volgend concept, waarin het commentaar was verwerkt, is aan het bestuur van de NVO voorgelegd. Een derde concept, inclusief commentaar van het bestuur, is op 15 december 2016 ter goedkeuring en vaststelling voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering.

NVO BEROEPSCODE – ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Werkingsfeer

1. Deze beroepscode treedt in werking op 1 januari 2017 en vervangt de beroepscode van 2008.
2. Overal waar in deze beroepscode gesproken wordt van 'de pedagoog' wordt bedoeld op ieder (aspirant-)lid van de NVO.
3. De beroepscode is van toepassing op het handelen en nalaten van de pedagoog, ongeacht of hier een financiële vergoeding tegenover staat. En in alle rollen die de pedagoog kan hebben, zoals: adviseur, begeleider, behandelaar, beleidsmedewerker, bestuurder, diagnosticus, docent, (getuige)-deskundige, mediator, supervisor, (onderwijs)adviseur, onderzoeker of therapeut.
4. De beroepscode is niet alleen van toepassing op het handelen en nalaten van de pedagoog in professionele relaties. Maar ook op ieder ander handelen en nalaten van de pedagoog dat zijn weerslag kan hebben op professionele relaties, zoals uitingen in de (sociale) media en handelen in de privésfeer, voor zover de pedagoog zich uitdrukkelijk als pedagoog manifesteert.

Artikel 2 Handelen naar inhoud en geest van de beroepscode

1. De pedagoog handelt in de uitoefening van zijn beroep naar de inhoud en de geest van de beroepscode.
2. De pedagoog laat zich in zijn handelen leiden door de belangen van de jeugdige, zoals uitgewerkt in deze beroepscode. In alle gevallen waarin de pedagoog op grond van deze beroepscode tot een afweging van belangen, tot een keuze of tot een beslissing dient te komen, vormen de belangen van de jeugdige zijn eerste overweging.
3. De bepaling van lid 2 geldt eveneens voor meerderjarige cliënten die, vanwege hun beperking, in een afhankelijkheidsrelatie verkeren.
4. De beroepscode is eveneens leidend indien de pedagoog geen directe contacten heeft met cliënten maar advies, begeleiding, ondersteuning, training of opleiding biedt aan (aanstaande) collega's, bijvoorbeeld in de vorm van werkbegeleiding, onderwijs of supervisie.

Artikel 3 Klachtrecht

Iedere belanghebbende heeft het recht een klacht in te dienen over het handelen of nalaten van een lid van de NVO op grond van het niet naleven van de beroepscode. De klacht kan worden ingediend bij het College van Toezicht zoals bedoeld in artikel 45.

Artikel 4 Begripsomschrijvingen

Ongeacht de juridische vorm van de dienstverlening van de pedagoog wordt in deze beroepscode verstaan onder:

beroepsmatig handelen: ieder handelen of nalaten verricht in de hoedanigheid van pedagoog;

blokkeringsrecht: het recht van de cliënt om te weigeren dat een rapportage die op hem betrekking heeft, en die de pedagoog op verzoek van een externe opdrachtgever heeft opgesteld, aan deze opdrachtgever wordt toegezonden;

cliënt: de (rechts)persoon op wie het handelen in een professionele relatie rechtstreeks is gericht;

cliëntensysteem: de personen met wie de cliënt in gezinsverband leeft of heeft geleefd, en andere personen met wie hij in een nauwe persoonlijke betrekking staat, voor zover deze personen relevant zijn voor de professionele relatie;

dossier: de papieren en/of elektronische verzameling van gegevens, vastgelegd door de pedagoog in verband met de kwaliteit en/of de continuïteit van de professionele relatie, waaronder ook beeld- en geluidsopnamen, ruwe testgegevens en uitslagen van (neuro)biologische metingen;

externe opdrachtgever: de (rechts)persoon, niet zijnde de cliënt of het cliëntensysteem, die opdracht geeft tot enig beroepsmatig handelen;

jeugdige: de minderjarige persoon op wie het handelen in een professionele relatie rechtstreeks is gericht of op wie het handelen in een professionele relatie indirect is gericht omdat een ouder of opvoeder cliënt is van de pedagoog;

opdracht: de doelstelling, de vraagstelling, de indicatie van werkzaamheden, de bevoegdheden, de rechten en verplichtingen en de financiële afwikkeling, in verband met enig beroepsmatig handelen;

opdrachtgever: de (rechts)persoon die opdracht geeft tot enig beroepsmatig handelen;

overige betrokkenen: personen die noch opdrachtgever noch cliënt zijn van de pedagoog, maar wel een betrekking hebben met de cliënt die relevant is voor de professionele relatie;

pedagoog: (aspirant-)lid van de NVO;

persoonlijke werkaantekeningen: gegevens die de pedagoog in het kader van de professionele relatie vastlegt als persoonlijke geheugensteun ten behoeve van de voorlopige gedachtevorming en die niet tot het dossier behoren, tenzij de pedagoog deze aantekeningen deelt met een ander;

professionele relatie: een relatie die beroepshalve is aangegaan met een cliënt naar aanleiding van een (hulp)vraag gericht op advisering, consultatie, diagnostiek, begeleiding, mediation, behandeling of wetenschappelijk onderzoek;

wettelijk vertegenwoordiger: degene die het gezag uitoefent over een minderjarige, dan wel degene die door de rechter is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van een meerderjarige;

wilsonbekwaam: de toestand van een cliënt waarin hij naar het oordeel van een deskundige niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake. Op grond van de wet³ zijn in ieder geval wilsonbekwaam alle cliënten tot twaalf jaar.

³ Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo)

POSITIE CLIËNT EN WETTELIJKE VERTEGENWOORDIGERS

Artikel 5 Positie van de cliënt en zijn wettelijk vertegenwoordiger(s)⁴

1. Tenzij lid 2 of artikel 7 anders bepaalt, komt de pedagoog de verplichtingen uit de beroepscode na jegens de cliënt, ongeacht zijn leeftijd, en jegens de vertegenwoordiger van de cliënt zoals genoemd in lid 2.
2. De pedagoog komt de verplichtingen uit de beroepscode na, voor zover het gaat om het geven van toestemming en/of het uitvoeren van rechten t.a.v. het dossier of (de blokkering van) de rapportage, jegens:
 - de wettelijk vertegenwoordiger(s)⁵ indien de cliënt nog geen 12 jaar oud is;
 - de cliënt en de wettelijk vertegenwoordiger(s) indien de cliënt al wel 12 maar nog geen 16 jaar oud is;
 - de cliënt indien hij 16 jaar of ouder is.

⁴ De bepalingen van de artikelen 5 en 8 wijken enigszins af van de Wgbo die in art. 7: 450 BW (zeer) beperkte ruimte biedt om een kind vanaf twaalf jaar te behandelen zonder toestemming van (een van) de gezaghebbende ouders indien niet behandelen ernstig nadeel voor het kind zou betekenen of als het kind deze behandeling weloverwogen blijft wensen ook indien zijn ouders hun toestemming weigeren. De NVO-beroepscode biedt deze ruimte niet, gelet op de wijze waarop de (tucht)rechtspraak deze bepalingen interpreteert én omdat het voor de effectiviteit van het handelen van de pedagoog essentieel is dat beide gezaghebbende ouders en het kind (vanaf twaalf jaar) instemmen met de interventies van de pedagoog. Bovendien heeft een gezaghebbende ouder, in geval van een verschil van mening met de andere gezaghebbende ouder, de bevoegdheid zich tot de rechter te wenden met een verzoek om vervangende toestemming.

⁵ Zie voor de positie van de wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige de bijlage 'Ouderschap, gezag en scheiding'.

Artikel 6 Gelijkwaardigheid van twee wettelijk vertegenwoordigers⁶

Indien een cliënt tot 16 jaar twee wettelijk vertegenwoordigers heeft, komt de pedagoog de verplichtingen uit deze beroepscode op gelijke wijze na jegens beide wettelijk vertegenwoordigers. Dit wil zeggen dat de pedagoog:

- aan beide wettelijk vertegenwoordigers toestemming vraagt voordat hij zijn opdracht aangaat;⁷
- de opdracht niet aangaat als een van de wettelijk vertegenwoordigers zijn toestemming weigert;
- beide wettelijk vertegenwoordigers actief en op gelijke wijze informeert over de uitvoering van de opdracht;
- beide wettelijk vertegenwoordigers desgevraagd ondersteunt in hun rechten ten aanzien van het dossier en van rapportages zoals beschreven in de artikelen 35, 36, 39 en 40.

Artikel 7 Wilsonbekwaamheid van de client

1. Indien door een deskundige is vastgesteld dat een minderjarige cliënt van 12 jaar of ouder wilsonbekwaam terzake is, komt de pedagoog de verplichtingen - voor zover het gaat om het geven van toestemming en/of het uitoefenen van rechten t.a.v. het dossier of (de blokkering van) de rapportage - na jegens de wettelijk vertegenwoordiger(s).
2. Indien door een deskundige is vastgesteld dat een meerderjarige cliënt wilsonbekwaam terzake is, komt de pedagoog de verplichtingen - voor zover het gaat om het geven van toestemming en/of om het uitoefenen van rechten t.a.v. het dossier of (de blokkering van) de rapportage - na, jegens:

⁶ Zie voetnoot 2.

⁷ Zie voor hulp na kindermishandeling de 'Handreiking dubbele toestemming na kindermishandeling': www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling/documenten/brochures/2016/11/11/

Handreiking toestemmingsvereiste-voor-hulp-bij-kindermishandeling

- De persoon die door de rechter is aangewezen als vertegenwoordiger van de cliënt en indien deze er niet is:
 - de persoon die daartoe schriftelijk is gemachtigd door de cliënt en indien er geen gemachtigde is:
 - de echtgenoot, de geregistreerde partner of een andere levensgezel van de cliënt en indien deze er niet is, of niet als vertegenwoordiger kan of wil optreden:
 - een meerderjarig kind of een meerderjarige broer of zus van de cliënt.
3. De pedagoog komt zijn verplichtingen op grond van de bepalingen in dit artikel en in de artikelen 5 en 6 na jegens de (wettelijk) vertegenwoordiger(s), tenzij nakoming van deze verplichtingen naar zijn oordeel niet verenigbaar is met de zorg van een goed pedagoog.
 4. De pedagoog legt in zijn dossier vast op basis van welke feiten is vastgesteld dat de cliënt van 12 jaar of ouder wilsonbekwaam terzake is en hij tekent aan welke deskundige hij daarover heeft geraadpleegd. Ook legt hij vast wie als vertegenwoordiger van de cliënt optreedt.

Artikel 8 Passend belang hechten aan de mening van de wilsonbekwame cliënt

In alle gevallen waarin de pedagoog zijn verplichtingen op grond van artikel 5 of 6 nakomt jegens de (wettelijk) vertegenwoordiger(s), draagt hij er zorg voor dat de cliënt in de gelegenheid wordt gesteld zijn mening kenbaar te maken. De pedagoog legt deze mening vast in het dossier.

De pedagoog hecht aan de mening van de cliënt passend belang, in overeenstemming met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de cliënt.

ALGEMENE BEGINSELEN VAN DE BEROEPSUITOEFENING

Artikel 9 Deskundigheid en bekwaamheid

1. De pedagoog houdt zijn professionele deskundigheid op peil en volgt relevante bij- en nascholing.

2. De pedagoog oefent zijn beroep uit voor zover hij daartoe door opleiding, ervaring dan wel registratie is gekwalificeerd.
3. De pedagoog werkt doelmatig, past relevante richtlijnen toe en kiest waar mogelijk voor een efficiënte en zo bewezen mogelijke pedagogische interventie of behandeling.
4. De pedagoog draagt er zorg voor dat hij uitsluitend opdrachten aanvaardt die hij, gelet op zijn bekwaamheid, als een goed pedagoog kan uitvoeren.
5. Ongeacht de juridische vorm van de dienstverlening, is de pedagoog zelf verantwoordelijk voor de beoordeling of hij een opdracht uit kan voeren gelet op zijn deskundigheid en bekwaamheid.

Artikel 10 Zorgvuldigheid

1. De pedagoog handelt met respect voor de zelfstandigheid, de verantwoordelijkheid en de gelijkwaardigheid van de cliënt en spant zich op basis daarvan in om daadwerkelijk samen te werken met de cliënt.
2. De pedagoog behandelt, in het kader van zijn professioneel handelen, personen in gelijke gevallen op gelijke wijze.
3. De pedagoog is in zijn professioneel handelen en nalaten zorgvuldig jegens een ieder.
4. De pedagoog ondersteunt het recht van de cliënt om andere deskundigen te consulteren.

Artikel 11 Geheimhouding

1. De aard van de professionele relatie verplicht de pedagoog tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met de professionele relatie met de cliënt ter kennis komt.
2. Indien de pedagoog meent dat het in het belang van de cliënt is dat informatie over de cliënt wordt gedeeld met een of meer andere personen of instanties, zet de pedagoog zich in om deze informatie door de cliënt zelf te laten doorgeven, dan wel vraagt de pedagoog de cliënt expliciet om toestemming voor het verstrekken van de noodzakelijke informatie.

3. Voordat de pedagoog om toestemming vraagt, legt hij de cliënt uit waarom hij informatie wil verstrekken, aan wie hij deze informatie wil geven en om welke informatie het gaat. Pas nadat hij de cliënt op deze wijze heeft geïnformeerd, vraagt de pedagoog de cliënt om toestemming.
4. De schriftelijk of via e-mail gegeven toestemming voegt de pedagoog toe aan zijn dossier. Indien de cliënt zijn toestemming mondeling geeft, maakt de pedagoog een aantekening daarvan in het dossier waaruit blijkt wie, wanneer, voor welke informatieverstrekking toestemming heeft gegeven.
5. De pedagoog verstrekt niet meer informatie over de cliënt dan noodzakelijk is voor het doel dat hij met deze verstrekking wil bereiken.
6. De geheimhoudingsplicht zoals beschreven in lid 1 geldt niet indien een wettelijke plicht de pedagoog noodzaakt tot informatieverstrekking. De pedagoog verstrekt alleen de noodzakelijke informatie. Een wettelijke plicht tot informatieverstrekking is uitsluitend aan de orde indien:
 - de gezinsvoogd de pedagoog verzoekt om informatie in het kader van de uitvoering van een ondertoezichtstelling;
 - de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd⁸ om inzage in een dossier verzoekt in verband met de toezichtstaken van deze Inspectie;
 - het een onderwijskundig rapport⁹ betreft van een leerling uit het (speciaal) primair of voortgezet onderwijs die naar een andere school voor (speciaal) primair of voortgezet onderwijs gaat. In dat geval dient de school het onderwijskundig rapport, met daarin ook de informatie over de leerling van de pedagoog, aan de nieuwe school te verstrekken;
 - het gegevens betreffen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ten behoeve van de beleidsinformatie jeugd;
 - het noodzakelijke gegevens betreffen voor bekostiging, controle en fraudebestrijding jeugdhulp.

⁸ Het ministerie van VWS heeft aangekondigd dat de Inspecties voor de Gezondheidszorg en de Jeugdzorg in 2017 worden samengevoegd tot één inspectie.

⁹ Het onderwijskundig rapport bevat: administratieve gegevens, informatie over de leerresultaten en over het verzuim, informatie over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling en over eventuele begeleiding die hij heeft (gehad).

7. De geheimhoudingsplicht zoals beschreven in lid 1 geldt niet ten aanzien van de wettelijk vertegenwoordiger(s) van een cliënt die nog geen 16 jaar oud is. De pedagoog informeert de wettelijk vertegenwoordiger(s) van een cliënt tot 16 jaar actief over de uitkomsten van de diagnostiek of het onderzoek en/of over het verloop van de begeleiding, de therapie of de behandeling, tenzij het verstrekken van informatie aan de wettelijk vertegenwoordiger(s) naar het oordeel van de pedagoog in strijd is met de zorg van een goed pedagoog.
8. De pedagoog bewaakt de geheimhoudingsplicht zoals beschreven in dit artikel ook bij het gebruik van e-mail en andere digitale vormen van communicatie en gegevensuitwisseling, evenals bij het gebruik van sociale media. De pedagoog neemt de maatregelen die redelijkerwijs mogelijk en nodig zijn om te waarborgen dat er geen misbruik van de gegevens van de cliënt wordt gemaakt en dat deze niet bekend worden gemaakt aan onbevoegden.

Artikel 12 Wettelijke meldrechten

1. Indien de pedagoog een redelijk vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld heeft, kan hij - zo nodig zonder toestemming van de cliënt - een melding doen bij het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). De pedagoog volgt bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld de stappen van de meldcode die op hem van toepassing is om tot een goed besluit te komen over het al dan niet doen van een melding.
2. Indien het AMHK in het kader van een onderzoek contact zoekt met de pedagoog om hem om informatie te vragen over de cliënt, kan de pedagoog - zo nodig zonder toestemming van de cliënt - informatie aan het AMHK verstrekken.
3. Indien de Raad voor de Kinderbescherming, in het kader van een onderzoek naar de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel, contact zoekt met de pedagoog, kan de pedagoog - zo nodig zonder toestemming van de cliënt - informatie aan de Raad verstrekken.

4. Indien de pedagoog meent dat de gezinsvoogd, in verband met de uitvoering van de ondertoezichtstelling van een cliënt of een lid van het cliëntsysteem, geïnformeerd dient te worden over de situatie waarin de cliënt en/of de leden van het cliëntsysteem zich bevinden, kan de pedagoog de gezinsvoogd deze informatie verstrekken – zo nodig zonder toestemming van de cliënt.
5. In alle gevallen waarin het AMHK of de Raad voor de Kinderbescherming de pedagoog om informatie vraagt over zijn cliënt of het cliëntsysteem, neemt de pedagoog de volgende regels in acht:
 - de pedagoog vraagt of de cliënt op de hoogte is van het contact met de Raad;
 - de pedagoog zoekt, alvorens informatie te verstrekken, contact met de cliënt om hem over (de inhoud van) de informatieverstrekking te informeren. Tenzij er concrete aanwijzingen zijn dat dit contact de veiligheid van de cliënt, van een lid van het cliëntsysteem, van de pedagoog of die van een ander kan bedreigen;
 - de pedagoog geeft bij voorkeur digitaal of schriftelijk antwoord op de vragen die hem bij voorkeur ook digitaal of schriftelijk worden gesteld;
 - de pedagoog beperkt zich zo veel mogelijk tot het beantwoorden van vragen naar feiten. Meent de pedagoog dat het noodzakelijk is om ook een oordeel of een hypothese te geven, dan draagt hij er zorg voor dat dit oordeel of deze hypothese voldoende is onderbouwd en dat hij binnen zijn deskundigheidsterrein blijft. Hij wijst er bij zijn informatieverstrekking uitdrukkelijk op dat het om een professioneel oordeel of een hypothese gaat;
 - de pedagoog verstrekt alleen die gegevens die noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor de informatie wordt gevraagd;
 - de pedagoog doet geen uitspraken over leden van het cliëntsysteem, met wie hij zelf geen contacten heeft gehad;
 - de schriftelijke beantwoording van de vragen legt de pedagoog vast in zijn dossier. Heeft de pedagoog de informatie mondeling of telefonisch verstrekt, dan vraagt de pedagoog om een digitale of

schriftelijke weergave van het besprokene ter accordering. De geaccordeerde tekst legt de pedagoog vast in zijn dossier. De pedagoog zendt een afschrift van de geaccordeerde tekst, dan wel de schriftelijke beantwoording, toe aan de cliënt.

6. Lid 5 is eveneens van toepassing indien de gezinsvoogd het initiatief neemt en de pedagoog om informatie vraagt, zoals bedoeld in artikel 11 lid 5.

Artikel 13 Conflict van plichten

1. Buiten de genoemde situaties in de artikelen 11 en 12 kan de pedagoog zich gesteld zien voor een conflict van plichten. Dit is het geval indien de pedagoog verplicht is tot geheimhouding, maar tegelijkertijd tot het oordeel komt dat het verstrekken van informatie dringend noodzakelijk is in verband met zwaarwegende belangen van de cliënt, of van een lid van het cliëntsysteem en er naar zijn oordeel geen andere weg is dan informatieverstrekking om deze belangen te behartigen.
2. De pedagoog gaat zorgvuldig te werk bij het nemen van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim. 'Zorgvuldig' houdt ten minste in dat de pedagoog:
 - zich inspant om toestemming van zijn cliënt te krijgen voor de informatieverstrekking, tenzij hij tot het oordeel komt dat het vragen van toestemming in verband met zwaarwegende belangen van de cliënt en/of van een lid van het cliëntsysteem niet mogelijk is;
 - beoordeelt of de informatieverstrekking die hij beoogt redelijkerwijs zal leiden tot het behartigen van de zwaarwegende belangen van de cliënt en/of van een lid van het cliëntsysteem;
 - een afweging maakt tussen de belangen die de cliënt heeft bij geheimhouding en de belangen die de cliënt heeft bij het verstrekken van informatie;
 - een deskundige collega consulteert voordat hij een besluit neemt;
 - alleen die informatie verstrekt die noodzakelijk is om de zwaarwegende belangen van de cliënt of van een lid van het cliëntsysteem te behartigen en dat hij aan niet meer personen of

instanties informatie verstrekt dan noodzakelijk is in verband met deze belangen;

- de cliënt zo spoedig mogelijk informeert over de informatieverstrekking.
3. De pedagoog legt de afweging die hij maakt en het besluit dat hij neemt vast in het dossier.

Artikel 14 Professionele en maatschappelijke verantwoordelijkheid

1. De pedagoog onthoudt zich in zijn professioneel handelen van publieke gedragingen, bijvoorbeeld in de (sociale) media, die het vertrouwen in het vakgebied, de beroepsgroep of individuele collega's kunnen schaden.
2. De pedagoog die in het kader van zijn professioneel handelen weet heeft van een handelwijze of een situatie die bedreigend of schadelijk kan zijn voor een cliënt, of voor een lid van het cliëntstelsel, doet datgene wat ter afwending van deze bedreiging wenselijk is en wat past bij de omstandigheden en zijn professionele verantwoordelijkheid, ongeacht of de pedagoog zelf rechtstreeks met deze cliënt of het lid van het cliëntstelsel bemoeienis heeft.

HET AANGAAN VAN EEN PROFESSIONELE RELATIE

Artikel 15 Toestemming van de cliënt¹⁰

Voor het aangaan van een professionele relatie is toestemming van de cliënt en/of van zijn wettelijk vertegenwoordiger(s) vereist, conform de artikelen 5 tot en met 8.

Artikel 16 Beoordelen van de eigen deskundigheid en bekwaamheid en zo nodig verwijzen

1. De pedagoog beslist op grond van zijn deskundigheid en bekwaamheid en op grond van zijn mogelijkheden of hij een professionele relatie met de cliënt aangaat, conform artikel 9. Indien nodig verwijst de pedagoog

¹⁰ Zie voetnoot 7.

de cliënt of de opdrachtgever naar een andere deskundige. In geval van verwijzing spant de pedagoog zich in om het contact tussen de cliënt en/of de opdrachtgever en de deskundige tot stand te brengen.

2. In geval van verwijzing van de cliënt verstrekt de pedagoog, na toestemming van de cliënt zoals beschreven in artikel 11, alle relevante informatie aan degene naar wie de cliënt is doorverwezen. Zo nodig voert de pedagoog, eveneens na toestemming van de cliënt, overleg met degene naar wie de cliënt is doorverwezen, voor zover dit van belang is voor goede hulp aan de cliënt.

Artikel 17 Weigeren van een professionele relatie vanwege strijd met de beroepscode

De pedagoog weigert een professionele relatie aan te gaan of voort te zetten, wanneer hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat de uitvoering hem in conflict zal brengen met de beroepscode.

Artikel 18 Informatie aan de cliënt verstrekken over aard en doel van de professionele relatie

1. De pedagoog verstrekt aan de cliënt met wie hij een professionele relatie wil aangaan informatie over de aard, het doel van de professionele relatie en over de werkwijzen die de pedagoog hanteert. De pedagoog doet dit op een voor de cliënt begrijpelijke wijze. De artikelen 5, 6, 7 en 8 zijn daarbij van toepassing.
2. De informatie zoals bedoeld in lid 1 bevat tenminste:
 - Het doel en de aard van de professionele relatie (advisering, consultatie, diagnostiek, begeleiding, behandeling of wetenschappelijk onderzoek) inclusief de positie van de cliënt en de rol van de pedagoog in dit proces;
 - indien de pedagoog in het kader van de professionele relatie met anderen (multidisciplinair of intersectoraal) samenwerkt: een beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende professionals die betrokken zijn;

- de werkwijze tijdens de professionele relatie: de methoden en middelen die gehanteerd worden en de aard van de gegevens die over de cliënt verzameld worden;
- mogelijke (neven)effecten van de methoden en middelen die worden gehanteerd;
- indien van toepassing, het honorarium dat de pedagoog in rekening zal brengen bij de cliënt;
- de rechten van de cliënt waaronder de rechten ten aanzien van het dossier en ten aanzien van eventuele rapportages, zoals beschreven in de artikelen 35, 36, 39 en 40. Heeft de cliënt in geval van een rapportage aan een externe opdrachtgever op grond van artikel 40 geen recht op blokkering, dan vermeldt de pedagoog dit uitdrukkelijk;
- de gebondenheid van de pedagoog aan de NVO-beroepscode;
- de wijze waarop de professionele relatie wordt beëindigd, onverlet de mogelijkheid van verlenging.

Artikel 19 Informeren van de opdrachtgever over financiële en andere voorwaarden

Voordat de pedagoog een professionele relatie aangaat, informeert hij de opdrachtgever – bij voorkeur schriftelijk – over de hoogte van het verschuldigde honorarium en over eventuele andere voorwaarden waaronder hij de opdracht zal aanvaarden. Informatieverstrekking over het honorarium kan achterwege blijven als de pedagoog het honorarium van een ander dan de opdrachtgever ontvangt.

Artikel 20 In vrijheid beslissen over het aangaan van de professionele relatie

De pedagoog bevordert een zodanige situatie dat de cliënt en/of de opdrachtgever de beslissing over het aangaan van een professionele relatie verantwoord en in vrijheid kunnen nemen.

Artikel 21 Professionele relatie waarvoor geen toestemming nodig is

De pedagoog heeft geen toestemming nodig voor het aangaan van een

professionele relatie in het kader van een (spoed)machtiging gesloten jeugdhulp, een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

Artikel 22 Omschrijving van de opdracht aan een externe opdrachtgever

1. De pedagoog die op verzoek van een externe opdrachtgever een professionele relatie aangaat met een cliënt, draagt er zorg voor dat de opdracht duidelijk omschreven is, conform artikel 18.
2. De pedagoog draagt er zorg voor dat de opdracht schriftelijk voor akkoord wordt getekend door de opdrachtgever, door de cliënt en door hemzelf. Indien de opdrachtgever of de pedagoog in de loop van de uitvoering van de opdracht bijstelling of uitbreiding van de opdracht wenselijk vindt, is daarvoor schriftelijke overeenstemming vereist van alle partijen.
3. Indien toestemming van de cliënt voor het aangaan van de professionele relatie niet is vereist, zoals bedoeld in artikel 21, informeert de pedagoog de cliënt zo spoedig mogelijk over de wijziging van de opdracht.

Artikel 23 Onverenigbare opdrachten of rollen

1. De pedagoog aanvaardt geen opdracht die niet te verenigen is met een reeds eerder aanvaarde opdracht, ook als er geen sprake is van dezelfde cliënt. Bij de motivering van zijn weigering neemt de pedagoog de geheimhouding in acht zoals beschreven in artikel 11.
2. De pedagoog expliciteert zijn verschillende rollen als hij gelijktijdig of achtereenvolgens verschillende professionele rollen heeft ten opzichte van zijn cliënt. De pedagoog vermijdt het vermengen van verschillende professionele rollen voor zover deze onverenigbaar zijn uit het oogpunt van de zorg van een goed pedagoog.
3. De pedagoog is alert op situaties waarin de belangen van de cliënt, van de opdrachtgever en/of van leden van het cliëntsysteem onverenigbaar zijn. Indien een dergelijke situatie ontstaat, expliciteert de pedagoog zo spoedig mogelijk zijn positiekeuze ten opzichte van alle betrokkenen.

4. De pedagoog aanvaardt geen opdracht waarbij de professionele relatie vermengd raakt, of kan raken, met de informele relatie die de pedagoog heeft met de cliënt. Zoals in die gevallen waarin er tussen de pedagoog en de cliënt of een lid van het cliëntstelsel een familie-, liefdes- of vriendschapsrelatie bestaat.

GEDRAGSREGELS GEDURENDE DE PROFESSIONELE RELATIE

Artikel 24 Respect voor de waardigheid en persoonlijke levenssfeer van de cliënt

De pedagoog hanteert gedurende de professionele relatie geen methoden die de cliënt aantasten in zijn waardigheid of die verder in de persoonlijke levenssfeer van de cliënt doordringen dan noodzakelijk is voor het doel van de professionele relatie.

Artikel 25 Geen grensoverschrijdend gedrag

De pedagoog onthoudt zich van iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag jegens de cliënt en de leden van het cliëntstelsel, ook indien de cliënt of een lid van het cliëntstelsel dit gedrag expliciet van hem vraagt, of hem daartoe uitnodigt.

Artikel 26 Informatieverstrekking aan anderen die bij de opdracht zijn betrokken

De pedagoog verstrekt de noodzakelijke gegevens aan degenen die, bijvoorbeeld in het kader van multidisciplinaire of intersectorale samenwerking, beroepsmatige medewerking verlenen aan de uitvoering van de professionele relatie. De pedagoog neemt daarbij de artikelen 11, 12 en 13 in acht.

Artikel 27 Evaluatie bij de afsluiting van de professionele relatie

De pedagoog sluit de professionele relatie af met een evaluatie. Hij draagt er zorg voor dat in de evaluatie de zienswijze van de cliënt en, indien van toepassing, die van de opdrachtgever aan de orde komen.

De evaluatie wordt vastgelegd in het dossier.

Artikel 28 Beeld- en geluidsopnamen van de cliënt en van anderen

1. Indien de pedagoog meent dat het voor het doel van de professionele relatie noodzakelijk is dat beeld- en/of geluidsopnamen worden gemaakt van de cliënt, vraagt hij hiervoor vooraf toestemming aan de cliënt, conform de artikelen 5 tot en met 8. Hij informeert de cliënt voordat hij toestemming vraagt over het doel van de opnamen en over de bewaartermijn die voor de opnamen geldt.
2. Is het onvermijdelijk dat bij de beeldopnamen van de cliënt ook beeldopnamen worden gemaakt van anderen dan de cliënt, dan vraagt de pedagoog ook aan hen vooraf toestemming voor het maken van de opnamen, conform het bepaalde in de artikelen 5 tot en met 8. Bij het verstrekken van informatie aan de anderen, voordat de pedagoog toestemming vraagt, neemt hij de geheimhouding zoals beschreven in artikel 11 in acht.
3. Beeld- en geluidsopnamen als bedoeld in lid 1 behoren tot het dossier. Voor deze opnamen geldt de bewaartermijn van artikel 34. Een uitzondering geldt voor opnamen die de pedagoog uitsluitend maakt als tijdelijke persoonlijke geheugensteun om op basis van deze opnamen aantekeningen in zijn dossier te maken of zijn verslag te schrijven. In dit geval vernietigt de pedagoog de opnamen meteen nadat de aantekeningen in het dossier zijn gemaakt of het verslag is geschreven. Voor beeld- en geluidsopnamen bestemd voor opleiding en onderwijs is de bewaartermijn zoals genoemd in artikel 43 van toepassing.

INTERDISCIPLINAIRE SAMENWERKING EN ASSISTENTIE

Artikel 29 Samenwerken met collega's en actief de samenwerking zoeken

1. In de relatie met collega's van gelijke of andere disciplines of sectoren is de pedagoog bereid tot uitwisseling van kennis, tot samenwerking en tot het afleggen van verantwoording over zijn handelen. Wanneer het daarbij noodzakelijk is dat de pedagoog gegevens van een cliënt verstrekt, vraagt hij daarvoor zijn toestemming, conform artikel 11.

2. De pedagoog stelt zich ten opzichte van collega's van gelijke of andere disciplines toetsbaar op.
3. In alle gevallen waarin de pedagoog meent dat het in het belang van de cliënt en/of de leden van het cliëntstelsel is dat andere professionals worden betrokken bij de uitvoering van de professionele relatie, zoekt de pedagoog - in nauw overleg en met toestemming van de cliënt - actief de samenwerking met deze professionals.

Artikel 30 Verantwoordelijkheid bij samenwerking en bij de inzet van anderen

1. In de samenwerking met andere professionals is de pedagoog verantwoordelijk voor de naleving van de beroepscode voor wat betreft de eigen inbreng en deelname aan de samenwerking.
2. De pedagoog verleent geen medewerking aan en maakt geen gebruik van diensten van anderen die met de beroepscode in strijd zijn.
3. De pedagoog verleent naar vermogen hulp en steun aan collega's, studenten en supervisanten om ertoe bij te dragen dat zij het beroep professioneel kunnen uitoefenen. De pedagoog onthoudt zich van gedragingen die hen daarin kunnen schaden.
4. De pedagoog is verantwoordelijk voor de naleving van de beroepscode door assistenten en stagiaires die onder zijn leiding staan.

DOSSIER

Artikel 31 Dossiervorming

1. De pedagoog legt in een dossier alle gegevens vast die noodzakelijk zijn voor de kwaliteit en de continuïteit van de professionele relatie en voor het afleggen van verantwoording in het kader van de professionele relatie.
2. In het dossier scheidt de pedagoog feiten van meningen en vermeldt hij de bron indien hij ook gegevens opneemt die van een ander afkomstig zijn. De pedagoog draagt er zorg voor dat de zienswijze van de cliënt en, voor zover relevant, de (verschillende) zienswijzen van de leden van het cliëntstelsel worden opgenomen in het dossier.

3. Tot het dossier behoren ook ruwe testgegevens, evenals beeld- en geluidsopnamen van de cliënt. Beeld- en geluidsopnamen die de pedagoog uitsluitend heeft gemaakt als tijdelijke persoonlijke geheugensteun om op basis daarvan zijn aantekeningen in het dossier te maken of zijn verslag te schrijven, behoren niet tot het dossier. Ze worden vernietigd nadat de aantekeningen in het dossier zijn gemaakt of het verslag is afgerond.
4. De pedagoog legt zijn persoonlijke werkaantekeningen vast buiten het dossier. De pedagoog vernietigt zijn persoonlijke werkaantekeningen meteen nadat zij geen functie meer vervullen ten behoeve van de voorlopige gedachtenvorming en in ieder geval op het moment dat de professionele relatie wordt afgesloten.
5. Indien de pedagoog zijn persoonlijke werkaantekeningen deelt met een ander, verliezen deze gegevens de status van persoonlijke werkaantekeningen. Zij behoren dan tot het dossier en zijn ter inzage, ongeacht waar deze gegevens worden bewaard

Artikel 32 Bewaren dossier onder eigen verantwoordelijkheid

De pedagoog bewaart het dossier onder eigen verantwoordelijkheid. Een pedagoog in dienstverband of met een ambtelijke aanstelling mag deze verantwoordelijkheid voor wat betreft een centraal databestand gedelegeerd achten aan de werkgever, onverlet artikel 33.

Artikel 33 Bewaren van gegevens in een (gemeenschappelijk) databestand

Indien de gegevens van een cliënt worden opgenomen in een al dan niet geautomatiseerd databestand, vergewist de pedagoog zich ervan dat de toegang tot het databestand, zowel technisch als bij reglement, zodanig is afgeschermd dat de bepalingen van de beroepscode worden nageleefd, met name op het punt van de geheimhouding zoals beschreven in artikel 11.

Artikel 34 Bewaartermijn dossiers

De pedagoog bewaart het dossier vijftien jaar¹¹, of zoveel langer als nodig is voor de zorg van een goed pedagoog. De bewaartermijn wordt gerekend vanaf het jaar dat de professionele relatie is afgerond. De pedagoog die werkzaam is in het onderwijs kan beslissen om voor zijn dossiers de bewaartermijn aan te houden die geldt voor de school waar hij werkzaam is.

Artikel 35 Recht op inzage en afschrift

1. De cliënt heeft recht op inzage in en afschrift van het eigen dossier, tenzij door inzage en/of afschrift de privacy van anderen onevenredig wordt geschaad. De artikelen 5, 6, 7 en 8 zijn daarbij van toepassing. De pedagoog reageert uiterlijk binnen vier weken op een verzoek om inzage en/of afschrift.
2. Het recht op afschrift is niet van toepassing op ruwe testgegevens, dit in verband met de auteursrechten die rusten op de tests en omdat de validiteit van tests afneemt als de inhoud ervan bij cliënten bekend is voordat de tests worden afgenomen. Ofschoon voor ruwe testgegevens het recht op afschrift niet geldt, behoren zij wel tot het dossier en geldt voor deze gegevens de bewaartermijn van artikel 34.¹²
3. Indien de pedagoog een cliënt inzage of afschrift verleent, biedt hij de cliënt aan om hem een toelichting te geven op de inhoud van het dossier.

¹¹ Op dit moment (najaar 2016) bereidt het kabinet Rutte II een wetsvoorstel voor waardoor de wettelijke bewaartermijn voor dossiers in de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo) en in de Jeugdwet wordt verlengd tot 20 jaar. Indien dit wetsvoorstel kracht van wet krijgt, bedraagt de bewaartermijn voor dossiers voor de pedagoog eveneens 20 jaar, te rekenen vanaf het jaar van afsluiting van het dossier.

¹² Zie de Zienswijze van het College Bescherming Persoonsgegevens (thans Autoriteit Persoonsgegevens) van 15 juli 2008. Kenmerk z2008-00333.

4. Indien een advocaat of een andere raadsman namens zijn cliënt verzoekt om inzage en/of afschrift, laat de pedagoog de advocaat of raadsman weten dat hij uitsluitend in kan gaan op verzoeken om inzage en/of afschrift die door de cliënt of zijn wettelijk vertegenwoordiger(s) zelf worden gedaan. En dat het vervolgens aan de cliënt is om te beslissen of, en zo ja aan wie, hij het van de pedagoog ontvangen afschrift ter inzage geeft.
5. Indien de pedagoog meent dat op grond van artikel 7 lid 3 inzage en/of afschrift aan de wettelijk vertegenwoordiger(s) dient te worden geweigerd, heeft een door de wettelijk vertegenwoordiger(s) aan te wijzen derde recht op inzage in het dossier voor het geven van een second opinion over de gegrondheid van de weigering van de inzage. Deze derde dient een aan de beroepscode onderworpen pedagoog te zijn.
6. De ouder van een cliënt tot 16 jaar die geen gezag uitoefent, heeft geen recht op inzage en/of afschrift van het dossier van de cliënt. Wel informeert de pedagoog hem, op zijn verzoek, over de hoofdlijnen van de professionele relatie met de cliënt. Tenzij het informeren van de ouder naar het oordeel van de pedagoog niet verenigbaar is met de zorg van een goed pedagoog.¹³

Artikel 36 Recht op correctie, eigen verklaring en vernietiging

1. De cliënt heeft recht op verbetering, aanvulling of verwijdering van gegevens die zijn opgenomen in het dossier, indien de opgenomen gegevens aantoonbaar onjuist of onvolledig zijn, of gelet op het doel van de professionele relatie niet ter zake zijn.
2. Het verzoek tot correctie, aanvulling of verwijdering van gegevens wordt, voor zover dit geen onnodige drempels opwerpt voor het uitoefenen van de rechten, schriftelijk of digitaal ingediend. De pedagoog reageert uiterlijk binnen vier weken op dit verzoek.

¹³ Het wettelijk informatierecht van de ouder zonder gezag is gebaseerd op art. 1:377c BW.

3. Indien de cliënt hierom verzoekt, voegt de pedagoog een eigen verklaring van de cliënt toe aan het dossier. De pedagoog reageert uiterlijk binnen vier weken op dit verzoek.
4. De cliënt kan de pedagoog verzoeken om vernietiging van (delen van) het dossier. In reactie op dit verzoek vernietigt de pedagoog (de betreffende delen van) het dossier, tenzij gegevens uit het dossier van aanmerkelijk belang moeten worden geacht voor een ander dan de cliënt. Indien de wettelijk vertegenwoordiger namens de cliënt om vernietiging verzoekt, kan vernietiging ook worden geweigerd indien de pedagoog meent dat vernietiging van (delen van) het dossier in strijd is met de zorg van een goed pedagoog voor de cliënt.

RAPPORTAGE

Artikel 37 Zorgvuldig rapporteren

1. Indien de pedagoog een rapportage opstelt, beperkt hij zich tot het verstrekken van die gegevens die voor de beantwoording van de vraagstelling van belang zijn en hij vermeldt de beperkingen die voor zijn bevindingen gelden. De pedagoog neemt bij het opstellen van de rapportage de volgende regels in acht:
 - het rapport vermeldt de feiten, omstandigheden en bevindingen waarop het berust;
 - het rapport geeft blijk van een geschikte methode van onderzoek om de voorgelegde vraagstelling te beantwoorden;
 - in het rapport wordt op inzichtelijke en consistente wijze uiteengezet op welke gronden de conclusies van het rapport steunen,;
 - het rapport vermeldt de bronnen waarop het berust, daaronder begrepen de gebruikte literatuur en de geconsulteerde personen of instanties;
 - de rapporteur blijft binnen de grenzen van zijn deskundigheid.
2. Omdat de rapportage deel uitmaakt van het dossier zijn de bepalingen van de artikelen 32 tot en met 36 van toepassing.

Artikel 38 Geen oordelen en adviezen over andere leden van het cliëntstelsel

1. In zijn rapportages beperkt de pedagoog zich bij het geven van oordelen en adviezen tot de cliënt. De pedagoog geeft geen oordelen en adviezen met betrekking tot andere leden van het cliëntstelsel, met uitzondering van lid 2 en lid 3.
2. Indien het voor het doel van de rapportage noodzakelijk is om gegevens over een ander lid van het cliëntstelsel dan de cliënt op te nemen, dan beperkt de pedagoog zich, behoudens de uitzondering in lid 3, tot die gegevens die hij uit eigen waarneming of onderzoek heeft verkregen. Voor het verstrekken van deze gegevens is gerichte toestemming van het andere lid van het cliëntstelsel vereist, behoudens het bepaalde in artikel 13.
3. Indien de pedagoog meent dat het voor de rapportage noodzakelijk is om gegevens van een ander lid van het cliëntstelsel dan de cliënt op te nemen die hij niet uit eigen waarneming of onderzoek heeft verkregen, vermeldt hij dit uitdrukkelijk. En hij vermeldt ook de bron van de gegevens en de relevantie van de betreffende gegevens voor de rapportage. Voor het verstrekken van deze gegevens is toestemming van dit andere lid van het cliëntstelsel vereist, behoudens het bepaalde in artikel 13.

Artikel 39 Inzage in en afschrift van de rapportage

1. Als de pedagoog schriftelijk rapporteert aan een externe opdrachtgever, biedt de pedagoog de cliënt de gelegenheid tot inzage in het rapport voordat dit wordt uitgebracht en hij verstrekt de cliënt een afschrift.
2. Het recht op inzage en afschrift geldt niet voor delen van het rapport die (mede) betrekking hebben op andere leden van het cliëntstelsel, indien het weigeren van inzage en afschrift noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van deze ander(en).
3. De cliënt heeft recht op verbetering, aanvulling of verwijdering van gegevens die op hem betrekking hebben, indien hij aannemelijk kan maken dat die gegevens feitelijk onjuist of onvolledig zijn, of gelet op de

doelstelling van het onderzoek niet ter zake dienend of onrechtmatig verkregen zijn. De pedagoog brengt verbeteringen en aanpassingen aan voordat hij de rapportage naar de externe opdrachtgever stuurt.

4. Indien de cliënt hierom verzoekt, voegt de pedagoog een eigen verklaring van de cliënt toe aan de rapportage. De pedagoog voegt de verklaring toe voordat hij deze aan de externe opdrachtgever toezendt.

Artikel 40 Blokkeringsrecht

1. De cliënt heeft het recht om een rapportage aan de externe opdrachtgever te blokkeren.
2. Het blokkeringsrecht geldt niet als de rapportage mede betrekking heeft op anderen uit het cliëntsysteem en het doel van de rapportage of de belangen van die anderen zich tegen de blokkering verzetten.
3. De cliënt heeft geen blokkeringsrecht indien dit uit de wet voortvloeit. Dit is ondermeer het geval indien:
 - de pedagoog namens de Raad voor de Kinderbescherming rapporteert aan de rechtbank;
 - de pedagoog als onafhankelijk gedragswetenschapper rapporteert over zijn onderzoek naar de noodzaak van gesloten jeugdzorg zoals bedoeld in artikel 6.1.2 lid 6 Jeugdwet;
 - de gezinsvoogd de opdracht heeft gegeven tot de rapportage in verband met de uitvoering van de ondertoezichtstelling en hij op grond van de informatieplicht van de pedagoog jegens hem verzoekt om hem over de inhoud van de rapportage te informeren, zoals bedoeld in artikel 7.3.11 lid 4 Jeugdwet.
4. Indien de uitzonderingen op het blokkeringsrecht van lid 2 en lid 3 niet aan de orde zijn heeft de cliënt in beginsel recht op blokkering. De pedagoog kan echter tot het oordeel komen dat het toekennen van het blokkeringsrecht aan de cliënt, in verband met een zwaarwegend belang, in strijd is met de zorg van een goed pedagoog. In dat geval kan de pedagoog de rapportage toch aan de externe opdrachtgever verstrekken.

5. Indien de cliënt op grond van lid 2, 3 of 4 van dit artikel geen recht heeft op blokkering:
- wijst de pedagoog de cliënt hierop voordat hij de professionele relatie aangaat of, in geval van lid 4, zodra hij tot de afweging komt dat het blokkeringsrecht dient te worden geweigerd;
 - wijst de pedagoog de cliënt op de mogelijkheid eventuele bezwaren tegen de rapportage in te brengen en deze, als eigen verklaring, toe te voegen aan de rapportage voordat deze aan de externe opdrachtgever wordt toegezonden.

Artikel 41 Opvragen van gegevens voor de rapportage

De pedagoog vraagt toestemming aan de cliënt indien hij ten behoeve van zijn rapportage informatie over de cliënt op wil vragen bij de opdrachtgever, bij overige betrokkenen of bij derden. Tenzij de pedagoog beschikt over een wettelijke bevoegdheid om deze informatie, ook zonder toestemming van de cliënt, op te vragen. Op het vragen van toestemming zijn de artikelen 5 tot en met 8 van toepassing.

VERSTREKKEN VAN GEGEVENS IN VERBAND MET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK, ONDERWIJS, SUPERVISIE EN INTERVISIE

Artikel 42 Verstrekken van gegevens voor onderzoek en onderwijs

Ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, statistiek of publicaties bestemd voor onderwijsdoeleinden, mag de pedagoog desgevraagd aan een derde gegevens verstrekken, voor zover deze gegevens niet zijn te herleiden tot individuele personen. Voor het verstrekken van gegevens die wel zijn te herleiden tot individuele personen vraagt de pedagoog toestemming aan de cliënt, conform de artikelen 5 tot en met 8.

Artikel 43 Beeld- en geluidsopnamen voor onderwijs en voorlichting

Indien de pedagoog beeld- en geluidsopnamen maakt voor onderwijs en/of

voorlichting vraagt hij hiervoor vooraf schriftelijk toestemming aan de cliënt, conform de artikelen 5 tot en met 8. Bij het gebruik van deze opnamen spant de pedagoog zich in om de anonimiteit van de cliënt zoveel mogelijk te waarborgen. De beeld- en geluidsopnamen worden niet langer dan vijf jaar gebruikt. Na deze termijn worden de opnamen vernietigd, tenzij de pedagoog opnieuw toestemming aan de cliënt heeft gevraagd en gekregen om de opnamen voor een nieuwe termijn van vijf jaar te gebruiken.

Artikel 44 Gegevensverstrekking voor supervisie en intervisie

In het kader van supervisie en intervisie verstrekt de pedagoog uitsluitend geanonimiseerde cliëntgegevens aan de participanten. De pedagoog draagt zorg voor de vernietiging van deze gegevens na afloop van de bespreking.

COLLEGE VAN TOEZICHT EN COLLEGE VAN BEROEP

Artikel 45 Colleges van Toezicht en Beroep

Ten behoeve van handhaving van deze beroepscode kent de NVO een College van Toezicht en een College van Beroep.

Artikel 46 Reglement voor de Colleges van Toezicht en Beroep

Samenstelling en werkwijze van de beide Colleges zijn geregeld in het door het bestuur van de NVO vastgestelde en bij de beroepscode horende Reglement voor het College van Toezicht en het College van Beroep van de NVO.

Aldus vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van de NVO op 15 december 2016.

ouderschap, gezag en (ECHT)SCHEIDING

Juridisch ouderschap: beschrijft de formele ouder-kindrelatie

De wet wijst als de *juridische moeder* aan de vrouw uit wie het kind geboren is. Een uitzondering op deze regel geldt voor adoptie. De vrouw die het kind adopteert, wordt door de adoptie de juridische moeder. De biologische moeder verliest door de adoptie haar juridisch moederschap.

De wet wijst als *juridische vader* aan de man die:

- met de moeder is getrouwd¹⁴ op het moment van de geboorte;
- (met toestemming van de moeder) een vaderloos kind erkent¹⁵;
- een kind adopteert;
- door de rechter als vader van het kind is aangewezen (op verzoek van moeder of kind)

NB:

- Sinds 2015 kan ook een vrouw de tweede juridische ouder worden door: huwelijk met de moeder, erkenning, adoptie of vaststelling van het ouderschap. Men spreekt van duo-ouderschap.
- Een kind heeft maximaal twee juridische ouders.

Gezag: geeft aan wie er zeggenschap heeft over een kind tot 18 jaar

Degene die het gezag heeft, is de wettelijk vertegenwoordiger. Dit wil zeggen dat hij de belangrijke beslissingen in de opvoeding neemt, zoals schoolkeuze en wel of geen begeleiding of behandeling.

¹⁴ Onder huwelijk wordt in deze bijlage ook het geregistreerd partnerschap verstaan. Sinds 1 april 2014 heeft dit partnerschap v.w.b. juridisch ouderschap en gezag dezelfde gevolgen als een huwelijk.

¹⁵ De Tweede Kamer behandelt momenteel (najaar 2016) een wetsvoorstel waardoor een erkener door de erkenning meteen ook samen met de moeder het gezag krijgt over het kind dat hij erkent.

Ouderlijk gezag of voogdij

Het gezag is bijna altijd in handen van de ouder(s) van het kind. Oefent een niet-ouder het gezag uit, dan heet het gezag *voogdij*. De rechtbank benoemt een voogd als beide ouders zijn overleden of als het gezag van beide ouders, bij wijze van kinderbeschermingsmaatregel, is beëindigd. Ook voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen wordt een voogd aangewezen (Stichting Nidos).

NB:

- De *gezinsvoogd* organiseert bij een *ondertoezichtstelling* (ots) hulp en steun in het gezin. Een gezinsvoogd heeft geen gezag, want de ouders houden bij een ots het gezag.¹⁶
- Adoptiefouders oefenen vanaf de adoptie ouderlijk gezag over hun kind uit.
- In principe wordt het gezag uitgeoefend door meerderjarigen. Een 16- of 17-jarige vrouw die een kind verwacht, kan de rechtbank verzoeken haar meerderjarig te verklaren zodat zij zelf het gezag uit kan oefenen. Is de vrouw nog geen 16 jaar, doet een 16- of 17-jarige vrouw geen verzoek, of weigert de rechtbank het verzoek, dan benoemt de rechter een voogd over het kind. Vaak wordt een ouder of een ander familielid van de vrouw als voogd benoemd.

Gezamenlijk gezag van ouders

Ouders krijgen *automatisch* samen het gezag als hun kind tijdens hun huwelijk wordt geboren.

Als ouders niet getrouwd zijn, krijgt alleen de moeder door de geboorte automatisch het gezag. Ouders kunnen dan in twee stappen samen het gezag krijgen:

¹⁶ Alleen als een kind uit huis is geplaatst, kan de rechter in bijzondere gevallen de gezinsvoogd machtigen om beslissingen te nemen over hulp, behandeling en/of schoolkeuze

1. De partner van moeder erkent het kind op het gemeentehuis, daardoor ontstaat juridisch ouderschap maar geen gezag (nog geen zeggenschap);
2. De ouders schrijven hun gezamenlijk gezag (digitaal) in bij het Centraal Gezagsregister.

Gezamenlijk gezag van ouders nadat de relatie is verbroken

Ouders die samen het gezag hebben, blijven – in ruim 90% van de gevallen – ook na hun (echt)scheiding gezamenlijk gezag uitoefenen. Dit betekent dat beide ouders, ongeacht bij wie het kind woont, evenveel over het kind te zeggen hebben. Alleen in die gevallen waarin de belangen van de kinderen structureel en ernstig klem dreigen te raken en er geen uitzicht is op verbetering van deze situatie, kan een *rechter*, op verzoek van de ouder(s), het gezag aan één ouder toewijzen. In dat geval heeft één ouder het gezag en dus zeggenschap over het kind. De andere ouder heeft geen gezag meer, maar blijft wel de juridische ouder van het kind.

Toestemming van beide gezaghebbende ouders nodig?

Voor hulp, behandeling, begeleiding, diagnostiek, wetenschappelijk onderzoek en dergelijke is er toestemming van beide gezaghebbende ouders nodig.

Als het gaat om toestemming voor *informatieverstrekking*, mag ervan uit worden gegaan dat de ene gezaghebbende ouder mede namens de andere gezaghebbende ouder toestemming geeft, tenzij:

- er aanwijzingen zijn dat de andere ouder het er mogelijkwerwijs niet mee eens is;
- de informatieverstrekking de andere ouder raakt;
- de informatieverstrekking verstrekken/ingrijpende gevolgen kan hebben.

In deze gevallen moet er wel aan beide gezaghebbende ouders toestemming worden gevraagd.

Verzoek van een advocaat om onderzoek of rapportage

Als een advocaat van een ouder verzoekt om onderzoek, rapportage of advies is de advocaat geen extern opdrachtgever. Hij doet zijn verzoek namens een ouder. Voor dit onderzoek, de rapportage of het advies is daarom toestemming nodig van beide gezaghebbende ouders.

Als twee gezaghebbende ouders het niet eens zijn over de behandeling, begeleiding of diagnostiek

Geeft de ene gezaghebbende ouder wel toestemming en de andere niet, dan geldt dit als een weigering en kan de behandeling, begeleiding of de diagnostiek niet doorgaan.

Vervangende toestemming rechtbank

Als het echt niet lukt om de gezaghebbende ouders op één lijn te krijgen, kan een gezaghebbende ouder (niet de pedagoog) de rechtbank via een advocaat verzoeken om vervangende toestemming te geven. Bijvoorbeeld voor: behandeling, begeleiding of diagnostiek, een verhuizing of plaatsing op een school.

Informatieplicht t.a.v. de ouder zonder gezag

Professionals hebben de *wettelijke plicht* om de juridisch ouder zonder gezag op zijn verzoek te informeren over de (inhoud van de) hulp aan zijn kind: wanneer de hulp begon, of deze al is afgesloten, de doelstelling van de hulp en de resultaten daarvan. De gezaghebbende ouder hoeft hiervoor geen toestemming te geven. De pedagoog is namelijk verplicht de informatie te verstrekken, tenzij hij meent dat dit in strijd is met de zorg van een goed pedagoog. Deze informatieplicht geldt tot het zestiende jaar van het kind.

NB: De ouder zonder gezag heeft *geen* recht op inzage in het dossier.

Positie pleegouder

Een pleegouder voedt een kind in zijn gezin op, maar heeft geen gezag. Is het kind onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst in een pleeggezin, dan

is het gezag in handen gebleven van de ouders. Zij moeten toestemming geven voor hulp, behandeling, onderzoek en dergelijke. Heeft de rechter het gezag van de ouders beëindigd en het kind in een pleeggezin geplaatst, dan oefent doorgaans (een medewerker van) een gecertificeerde instelling de voogdij over het pleegkind uit. In dat geval moet de voogd toestemming geven voor hulp, behandeling, onderzoek en dergelijke.

Pleegouder-voogd

Is de plaatsing van het pleegkind in het pleeggezin definitief, dan is het in sommige gevallen mogelijk dat de pleegouder de rechtbank verzoekt om het gezag over zijn pleegkind uit te mogen oefenen. Wordt dit verzoek toegewezen dan spreken we van een *pleegouder-voogd*. In dat geval wordt de pleegouder wettelijk vertegenwoordiger en moet aan hem toestemming voor begeleiding, behandeling en diagnostiek worden gevraagd.

Positie van jongeren vanaf 12 en 16 jaar

Het gezag loopt door tot 18 jaar. In de gezondheidszorg en in de jeugdhulp zijn jongeren al vanaf hun 16-de jaar zelfstandig. Zij beslissen zelf over hulp en behandeling en oefenen hun rechten zelfstandig uit.

Tussen 12 en 16 jaar oefenen jongeren hun rechten samen met hun gezaghebbende ouders uit. Dan is er toestemming van gezaghebbende ouders en jongere nodig.

Centraal Gezagsregister

Het Centraal Gezagsregister is openbaar. Informatie over het gezag over een kind is schriftelijk (en soms ook telefonisch) op te vragen bij iedere rechtbank.

Het Centraal Gezagsregister biedt geen volledig overzicht van het gezag over minderjarigen. Het register bevat uitsluitend *rechterlijke uitspraken* over het gezag én de inschrijving van gezamenlijk gezag van de moeder en de erkenner.

In het Centraal Gezagsregister is niet terug te vinden:
Het gezag dat automatisch na de geboorte ontstaat;
Het gezag dat een gezaghebbende ouder alleen voortzet na het overlijden van de andere gezaghebbende ouder;
Het gezag dat ouders na hun scheiding gezamenlijk voortzetten.

Ouderschap en gezag vaststellen in schema

1. *Was de moeder bij de geboorte getrouwd?*

Ja, dan zijn beide echtgenoten automatisch juridisch ouder geworden en hebben ze samen gezag.

2a. *Was de moeder bij de geboorte niet getrouwd?*

Dan is de moeder (18+) automatisch juridisch moeder geworden en heeft ze alleen het gezag.

2b. *Heeft een man/vrouw het kind van een niet getrouwde moeder voor de geboorte, bij de geboorte of daarna erkend?*

Dan is de erkenner de vader of duo-moeder geworden van het kind (erkenning is geen gezag!).

2c. *Hebben de moeder en de erkenner hun gezamenlijk gezag ingeschreven in het Centraal Gezagsregister?*

Ja, dan hebben moeder en erkenner vanaf dat moment samen gezag en daarmee dezelfde zeggenschap over het kind.

Nee, dan is de erkenner wel de juridisch ouder van het kind maar heeft alleen de moeder het gezag (en de zeggenschap, bijvoorbeeld over behandeling en begeleiding).

Colofon

Ontwerp en vormgeving:

de Toekomst

www.detoekomst.nl

Drukwerk:

drukkerij de Toekomst

www.detoekomst.nl

Uitgave:

Nederlandse vereniging van
pedagogen en onderwijskundigen

Catharijnesingel 47

3511 GC Utrecht

t (030) 232 24 07

f (030) 236 97 49

secretariaat@nvo.nl

www.nvo.nl

Copyright © 2019 NVO Nederlandse Vereniging van Pedagogen en
Onderwijskundigen

Niets uit deze beroepscode mag worden verveelvoudigd, opgeslagen of in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, zonder voorafgaande toestemming van de NVO.

*nederlandse vereniging van
pedagogen en onderwijskundigen*

*Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht*

(030) 232 24 07

info@nvo.nl

www.nvo.nl